

PRESSEMELDING Oslo, 15/11 2013

NY UTSTILLING PÅ UNGE KUNSTNERES SAMFUND: TORIL JOHANNESSEN

Toril Johannessen
Teleportation Paradigm
22. november – 19. januar

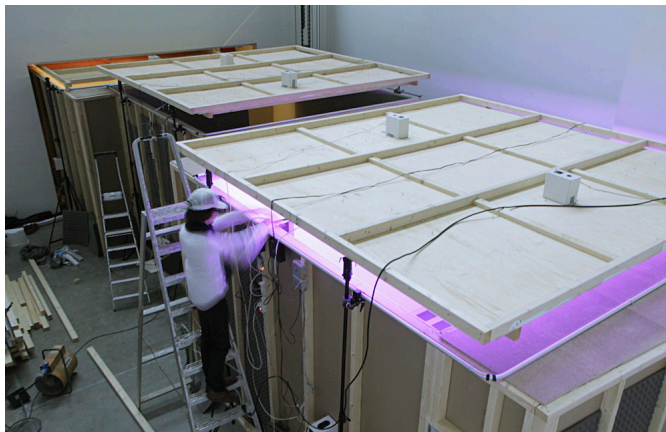
Åpning: fredag 22. november kl 19

Artist talk: lørdag 23. november kl 14 på UKS.

Møt Toril Johannessen i samtale med
Johanne Nordby Wernø, daglig leder og kurator på UKS.

Boklansering: søndag 19. januar 2014 på UKS.

Vi presenterer boka *Dublett – Toril Johannessen*. Utgivelsen består av en tekstsamling om Johannessens arbeid samt *Unseeing*, et kunstverk i bokform. Lanseringen er et samarbeid med utgiver, Hordaland kunstsenter i Bergen. Kunstneren deltar.

TELEPORTERT

Du har kanskje opplevd å våkne opp på en fremmed plass og ikke forstå hvor du er, eller for en kort stund tro at du befinner deg et helt annet sted? I utstillingen *Teleportation Paradigm* er alt lagt til rette for å oppleve en slik romlig forvirring – i en monumental lysinstallasjon basert på et eksperiment som tidligere kun er utført på rotter. Verket er et samarbeid mellom kunstner Toril Johannessen og hjerneforsker Karel Jezek ved Kavliinstituttet, Senter for nevralt nettverk, ved NTNU i Trondheim.

«KART» I HJERNEN

Når du trer inn i et nytt rom skaper og lagrer hjernens stedsceller et romlig minne. Det dannes et «kart» over rommet. Når du trer ut legges det til side, men vender du tilbake, hentes det fram igjen.

Lysinstallasjonen *Teleportation Paradigm* består av tre rom publikum får gå inn i, en kraftig forstørret versjon av laboratorieeksperimentet «teleportation paradigm» som Jezek med kolleger utførte på rotter for å studere hjernens stedsminne. På UKS er det blåst opp til menneskestørrelse, og publikum settes i samme situasjon som rottene. Mens Jezek og de andre forskerne kunne måle og kartlegge elektromagnetiske signaler i hjernen, men ikke spørre etter testsubjektene *opplevelse* av effekten, kan man på UKS derimot oppleve, men ikke måle. I øyeblikket der ditt kartet over ett av rommene skiftes ut med et annet inntreffer den romlige forvirringen.

Inne i installasjonen finner man et veggmaleri av en klassisk optisk illusjon, en såkalt Neckerkube. Den er sentral også i tegningene i utstillingen og i boken *Unseeing*.

METAFORENES MAKT

At «hjernen tar fram feil kart» er selvfølgelig en metafor. Slike språklige bilder hjelper oss å forstå det komplekse som foregår på nevrønnivå. Metaforer kan imidlertid også forme forståelsen vår av hjernen slik at sinnbildet blir til forklaringsmodell. For eksempel bruker vi ofte datamaskinmetaforer for hjernen og tillegger den både hovedkort, RAM og harddisk. Det kan lett lede en til å tenke at hjernen og datamaskinen fungerer etter samme prinsipper – og i siste ende at hjernen er en computer.

Slike «vandringer» av metaforer skjer ofte i overgangen mellom det spesialiserte vitenskapelige terminologien og hverdagspråket. Det er overgangen mellom to stedsminner som er sentralt for hjerneforskeren Jezek, mens forståelsesmodellenes vandring fra ett felt til et annet er det sentrale for billedkunstneren Johannessen.

BILDER I HODET

Johannessen viser også en ny serie med tegninger. *Impossible Pictures* er basert på en serie Johannessen tegnet som barn: «Jeg ønsket å tegne hvordan jeg følte at det så ut i hjernen, ut fra en opplevelse av at den lagde egne abstrakte farger og former. I ettertid, med en mer analytisk tilnærming til verden generelt og bilder spesielt, er det mest interessante ikke hva jeg tegnet, men hva det egentlig var jeg ville beskrive: Følelser? Minner? Etterbilder på netthinnen? Eller kart over hjernen, et snitt av slik jeg forestilte meg den som en romlig ting, som en fysisk fornemmelse av *selve hjernen?*», sier kunstneren.

OM KUNSTNEREN

Toril Johannessen (Trondheim/Harstad, 1978; bor og arbeider i Bergen) har siden endt utdanning utviklet et kunstnerskap som er både metodisk og tematisk konsekvent fra prosjekt til prosjekt: det handler om vitenskapens emner og framgangsmåter, og om de metaforene og kreative elementene som finnes også i «harde» disipliner.

Johannessen er utdannet ved Kunstakademiet i Bergen, 2008, og Mountain School i Los Angeles, 2011. Hun fikk mye omtale for deltagelsen på fjorårets *Documenta 13* i Kassel. Blant andre utstillinger kan nevnes *Mom, Am I Barbarian? 13th Istanbul Biennial; Curiosity: Art & the Pleasures of Knowing* med Hayward Touring; *Nouvelle Vagues* ved Palais de Tokyo, Paris; *The End of Money* ved Witte de With, Rotterdam og soloutstillingen *Transcendental Physics* ved Bergen Kunsthall No.5.

Det er ikke første gang Toril Johannessen tar for seg metaforer og oversettelse mellom fagfelt. Arbeidet *Expansion and Finance and Physics* (skulptur og digitaltrykk, 2010) var for eksempel et spekulativt forsøk på å finne en sammenheng mellom utviklingen innenfor den finansdrevne økonomien og den rundt hundre år gamle teorien om at universet ekspanderer.

I installasjonen *Extraordinary Popular Delusions* (projektor drevet på olje, silkktrykk og video, 2012) er et umulig energikretsløp et omdreiningspunkt som gjøres til forståelsesramme for begrepet energi i fysisk, økonomisk og spirituell forstand.

Johannessen har ofte jobbet på tvers av fagfeltene, i samarbeid med programmerere, ingeniører, fysikere og geologer, men dette er første gang hun jobber så tett med en forsker. Jezek og Johannessen går tett på hverandres fagfelter, men selv om begge er forfattere av verket forsøker de ikke å viske ut grensene ved å la forskeren agere som kunstner og motsatt. Arbeidet utforsker krysningspunktene mellom ulike fagfelt og oversettelsen fra vitenskapelig modell til lekmannskunnskap.

OM BOKEN *DUBLETT* – LANSERING 19. JANUAR 2014

I januar lanseres *Dublett – Toril Johannessen* (red. Eva Rem Hansen og Maria Lyngstad Willassen), den andre boken i Hordaland kunstsenterets nye bokserie *Dublett*. Espen Sommer Eide, Peter Galison, Mette Karlsvik, Marit Paasche og Theodor Ringborg har bidratt med tekster.

Hver *Dublett* består av et nytt kunstverk i bokform (For Johannessens del utgivelsen *Unseeing*) og en tekstsamling med nyskrevet tekst. Disse tvillingutgivelsene fokuserer på én kunstners praksis, et kunstnerisk samarbeid eller et kunstnerisk prosjekt. *Dublett* er igangsatt av Hordaland kunstsenter og støttet av Hordaland fylkeskommune.

Utstillingen *Teleportation Paradigm* er produsert med støtte fra Norsk Kulturråd, Vederlagsfondet, Kavliinstituttet NTNU, BEK – Bergen senter for elektronisk kunst og OSL Contemporary. Vi takker alle våre samarbeidspartnere!

For mer informasjon, kontakt: Johanne Nordby Wernø
Daglig leder, kurator
j.werno@uks.no
+ 47 92 43 08 92
+ 47 22 19 50 50

Vedlagte bilder: *Teleportation Paradigm*, installasjon, under arbeid.
Foto: Johannes Ørn Dagsson, UKS

Impossible Pictures (2013). Tegning, fargekritt og digital print. Foto: Arne Skaug Olsen

Kontakt oss for høyoppløselige pressebilder av den ferdige installasjonen i uke 47